

Moeilijke leerlingen in de klas

Hoe ga je ermee om?

10 maart 2014, Lydia Taihuttu

Het onderwijs is naarstig op zoek naar een manier om leerlingen met een label zo goed mogelijk te begeleiden. We richten ons daarbij steeds meer op de gekte van de leerling. Door de gekte centraal te stellen, lijkt de gekte echter toe te nemen in plaats van controleerbaar te worden. In een tijd waar steeds meer jonge mensen een label krijgen, lijkt er iets anders nodig dan een label voor gekke leerlingen. We lijken ons te verschuilen achter verklaringen voor gekke jongeren in de klas (*Ivo Mijland, Ortho Consult*).

Hoe gaan we met leerlingen om die in onze ogen afwijkend gedrag vertonen? Hoe benaderen we hen op de juiste manier in de klas? Tijdens de expertisebijeenkomst van Samenwerkingsverband passend onderwijs Koers VO werd dit uitgebreid behandeld door de sprekers. Ruim 180 zorgcoördinatoren, intern begeleiders, schoolmaatschappelijk werkers, leerlingbegeleiders, orthopedagogen en andere professionals van v(s)o-scholen uit de regio Rotterdam waren hierbij aanwezig.

Hoe kijk jij?

Ivo Mijland bijt het spits af. Hij heeft jarenlang praktische ervaring opgedaan als docent Nederlands en mentor/leerlingbegeleider. Ook heeft hij diverse opleidingen gevolgd waaronder een vierjarige opleiding tot contextueel therapeut. Zijn presentatie is een energieke mix van inhoud, humor en directe toepasbaarheid. Hij start zijn presentatie met foto's van Albert Einstein. Althans op twee foto's herken je Einstein duidelijk, de andere foto lijkt eerder een foto van Marilyn Monroe. Clou is dat op alle foto's Einstein is afgebeeld, maar door de foto's vanuit verschillende perspectieven te belichten lijkt hij soms iemand anders. Ben je je bewust van de beelden je hoofd? Dat is waar Ivo Mijland ons over wil laten nadenken.

Niet het label, maar de leerling centraal

De psychopathologie bestudeert de ziekten van de geest, zoals bijvoorbeeld gedragsstoornissen. De Amerikaanse professor David Rosenhan deed een experiment waarin de complexiteit van de pathologie van het brein werd aangetoond. Hij meldde zich aan bij een psychiatrische kliniek met een niet bestaande diagnose. Nadat de kliniek zijn gekte accepteerde, begon hij zich weer normaal te gedragen. Maar dit normale gedrag werd niet opgemerkt door de hulpverleners, omdat hij immers 'gek' was. Verklaan kan blind maken.

Mijland roept op om de focus niet te leggen op alleen de diagnose, maar op de eigenaar van de diagnose. Niet richten op het probleem, maar nieuwsgierig zijn naar het verhaal achter het gedrag van een jongere. Stel je open voor een dialoog, een ontmoeting van mens tot mens, met verschillende werkelijkheden.

De boodschap van Ivo Mijland sluit aan bij passend onderwijs waarin nadrukkelijk wordt beoogd om op een andere manier te kijken naar leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. Niet langer staan de problemen en het indicatietraject van de leerlingen centraal. Maar de vraag: wat heeft deze leerling nodig aan ondersteuning om het wel te redden op mijn school?

***leder mens heeft er recht
op om werkelijk te zijn
wie hij is*** – Ivo Mijland

Mijland sluit zijn verhaal af. Uiteindelijk heeft ieder mens er recht om werkelijk te zijn wie hij is. Als we willen dat jongeren het idee krijgen dat ze betekenisvol zijn, zullen we rekening moeten houden met de volgende drie uitgangspunten:

- Alle mensen willen erbij horen
- Alle mensen willen zichzelf kunnen zijn
- Alle mensen willen van nut zijn

Angst bij jongeren. Niet moeilijk, wel hulp nodig!

Na de pauze vertellen dr. Jeroen Legerstee, Jasmijn Lijster MSc en dr. Frida van Doorn van Erasmus MC over het ATTENTIO onderzoek. Dit is een wetenschappelijk onderzoek naar het effect van een nieuwe en innovatieve behandeling voor kinderen en jongeren met een angststoornis, de zogenaamde internet-aandachtsbehandeling. Kinderen met een angststoornis richten hun aandacht sneller op bedreigende dingen in hun omgeving dan kinderen die niet angstig zijn. Dit wordt selectieve aandacht genoemd. Internet-aandachtsbehandeling leert angstige kinderen om hun aandacht te richten op neutrale en leuke dingen. Bij volwassenen is aangetoond dat aandachtsbehandeling leidt tot een sterke afname van angstige gevoelens (<https://www.attentio-onderzoek.nl/Informatie.aspx>)

Een angststoornis is een aandoening die met hevige angst gepaard gaat. Op zich is het hebben van angsten heel normaal en geen stoornis. Wanneer de angsten echter zo heftig worden dat iemand er in het dagelijks leven last van heeft is er sprake van een angststoornis.

Voor wie is het ATTENTIO onderzoek?

Kinderen en jongeren van 8 tot en met 16 jaar kunnen meedoen aan het onderzoek als ze één of meer van de volgende angststoornissen hebben.

Sociale angststoornis	bang voor sociale situaties; angst voor presentaties, feestjes of voor het maken van fouten
Specifieke fobie	bang voor bepaalde dingen; angst voor dieren, hoogtes, bloed, onweer, liften, reizen of clowns
Separatie-angststoornis	verlatingsangst; bang om weg te zijn bij ouders/verzorgers
Gegeneraliseerde angststoornis	overmatig piekeren; piekeren over prestaties op school, gezondheid van zichzelf of wereldgebeurtenissen

Wat doe je met angstige leerlingen op school?

Dr. Frida van Doorn geeft uitleg over drie schoolfactoren die een rol spelen bij het ontwikkelen van angst bij jongeren: overvraging, faalangst en pesten. De interventie die gedaan kan worden is de dialoog aangaan over de angst en de situatie normaliseren. Maak het onderwerp bespreekbaar.

De aanwezige professionals hebben tijdens de bijeenkomst casussen voorgelegd van leerlingen bij hun op school met een (mogelijke) angststoornis¹.

Na afloop ontvangt iedereen een informatiepakket over ATTENTIO. Er kunnen nog jongeren aangemeld worden voor deelname aan het onderzoek².

Samenwerkingsverband Koers VO hoopt met deze expertisebijeenkomst de professionals op onze v(s)o-scholen een handreiking te geven voor het omgaan met 'moeilijke' leerlingen. En meer bewust te zijn van de invloed van ons eigen perspectief. Omdenken en een positieve benadering zorgen ervoor dat we met elkaar iets kunnen betekenen voor deze jongeren. Zie het probleem als een feit en kijk naar wat je ermee kan.

Meer informatie over deze expertisebijeenkomst: www.koersvo.nl/bijeenkomsten

¹ Voor vragen over kinder-en jeugdpsychiatrie/psychologie kunt u terecht bij het telefonisch spreekuur van Erasmus MC: 11.00 – 12.00 uur, tel.010-7040209.

² Voor vragen of aanmelden voor ATTENTIO onderzoek tel. 010-7040209, e-mail: attentio@erasmusmc.nl. Meer informatie: www.attentio-onderzoek.nl/informatie.aspx